

نگاهی به «مجله پژوهش‌های حدیث»^۱

محمد نوری

چکیده:

در این مقاله پس از نقل تاریخچه مختصر مطبوعات اسلامی، مجله پژوهش‌های حدیث - که در کشور ترکیه منتشر می‌شود - معرفی شده است. نویسندگان ضمن بیان روشن مجله و ویژگی مقالات آن، به معرفی سردبیر و یکی از اعضای هیئت تحریریه مجله پرداخته، در بخش دوم مقاله به مقالات مندرج در مجله اشاره کرده و چکیده آن مقالات را آورده است. کلید واژه‌ها: نشریات، نشریات تخصصی، مجله پژوهش‌های حدیث، چکیده مقالات.

مقدمه

سیر تاریخی انتشار نشریات دینی، از آغاز پیدایش تاکنون، گویای رخدادها و تحولات فراوانی است. مجله‌های حدیثی که در دو دهه اخیر به بازار آمده‌اند، بر پیشینه‌ای پر حادثه در عرصه روزنامه‌نگاری اسلامی و نشریات عمومی دینی استوار شده‌اند.

نشریات در ایران و جهان اسلام از جراید عمومی و خبری تا نشریات تخصصی تاریخی دوپست ساله دارند و در دو سده اخیر تطورات زیادی به خود دیده‌اند. این تحولات را می‌توان به سه دوره مشخص تقسیم کرد: ۱. پیدایش نشریه و روزنامه‌نگاری، ۲. پیدایش روزنامه‌نگاری و نشریات اسلامی، ۳. تخصصی‌شدن نشریات اسلامی. مجله «پژوهش‌های حدیث» در دوره سوم پدید آمد.

نشریات اسلامی دوره سوم را می‌توان به دو گروه نشریات اطلاع‌رسان، نشریات تحلیلی و آکادمیک طبقه‌بندی کرد. بعضی نشریات هر دو رویکرد را دارند. گفتنی است نشریات حدیثی که تاکنون منتشر شده‌اند، رویکرد اطلاع‌رسانی ندارند، بلکه مشحون از نظریه‌پردازی، تحلیل و بررسی دیدگاه‌ها و مفاهیم‌اند. گاهی به معرفی برخی کتاب‌های حدیثی یا گزارش آثار حدیثی هم می‌پردازند؛

۱. ترجمه عنوان مجله حدیثی است. عنوان انگلیسی آن (JHS) Journal of Hadith Studies و عنوان ترکی جدید آن این‌گونه است: HADIS TETKİLERİ DERGİSİ و ترجمه عربی آن «مجله بحوث الحدیث» است.

ولی این کار آنها به این معنا نیست که این نشریات در گروه اطلاع‌رسانی‌ها جای بگیرند. تاکنون نشریه‌ای که وظیفه اطلاع‌رسانی را در حوزه حدیث عهده‌دار باشد، منتشر نشده است. با توجه به این‌که اطلاع‌رسان‌ها خود چند دسته مهم را تشکیل می‌دهند: نسخه‌پژوهی، کتاب‌گزاری و اخبار حوادث علمی. هیچ کدام از نشریات حدیث، به صورت تخصصی به این رشته‌ها نمی‌پردازند، بلکه در حاشیه، و به عنوان یک مشغله جنبی اطلاع‌رسانی می‌کنند.

یک دیدگاه این است که هنوز در علوم و معارف حدیث نشریات تخصصی متولد نشده‌اند و تمامی نشریات موجود عمومی، ولی در چارچوب قلمروهای علوم و معارف حدیث‌اند. به عبارت دیگر، نشریات موجود به عموم مسائل حدیثی می‌پردازند.

ضرورت‌های تاریخ علم ایجاب می‌کند که در این حوزه، نشریات تخصصی‌تر شوند، تا برای مطالعه‌کنندگان، دانشجویان، پژوهشگران و استادان بیشتر مفید باشند.

هم‌اکنون مؤسسه علمی - فرهنگی دارالحدیث چهار عنوان نشریه حدیثی منتشر می‌کند: ۱. دوفصلنامه حدیث اندیشه (نشریه دفتر مطالعات و تحقیقات دانشجویی دانشکده علوم حدیث)، ۲. دوماهانامه حدیث زندگی (ویژه جوانان)، ۳. فصلنامه علوم حدیث (به صاحب امتیازی دانشکده علوم حدیث) ۴. دوفصلنامه علوم الحدیث (عربی). غیر از حدیث زندگی - که ویژه قشر خاصی از جامعه، یعنی جوانان - است، درون مایه و محتوای آن سه نشریه اختلاف و تمایز چندانی با یکدیگر ندارند و هر سه، حوزه فعالیت مشابهی دارند.

کشور ترکیه با این که دارای حکومتی لائیک است، ولی پژوهش و انتشار آثار اسلامی در آن قابل توجه است؛^۲ حتی در عرصه آموزش اسلامی اقدامات فراوانی در آن کشور به چشم می‌خورد؛ مثلاً در چند دانشگاه دولتی، رشته حدیث‌شناسی و علوم حدیث دایر است.^۳ همچنین در چند کشور اسلامی، دانش حدیث و معارف حدیث آن قدر توسعه یافته است که لزوماً باید در دانش‌های مختلف حدیث، مثل رجال و درایه، نشریه تخصصی تأسیس شود. از این رو، مسئولان مراکز آموزشی و پژوهشی حدیث در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و پژوهشی، به تخصصی‌تر شدن دانش‌ها و معارف حدیث باید عنایت نمایند.

۱. معرفی کلی

نشریه پژوهش‌های حدیث، نیم‌سالانه‌ای علمی و بین‌المللی است که هر سال دو بار منتشر می‌شود و مطالب آن توسط متخصص‌های علوم و معارف حدیث تألیف و زیر نظر متخصصان همان علوم

۲. آقای جلال معروض از کتاب التعدادیه فی ترکیه، قاهره، ۱۹۸۹، گرایش به اسلام در لایه‌های مختلف جامعه ترکیه را بررسی کرده است.

۳. برای نمونه دانشگاه مرمره Marmara University رشته حدیث تا مقطع دکتری دارد (ر.ک: سایت مجله JHS1 بخش درباره مصطفی ارتورک).

بررسی و داوری می شود. دفتر این مجله در شهر استانبول ترکیه مستقر است^۴ و زبان اصلی مجله ترکی استانبولی (ترکیبی از ترکی و انگلیسی) است.

نقد و بررسی و تحلیل موضوعات جدید علوم حدیث، اصلی ترین محور فعالیت این نشریه است. از این رو، به موضوعات و مباحثی مثل دوره های تاریخ حدیث پژوهی، وضعیت حدیث در عصر جدید، تاریخ و شیوه شناسی آثار حدیثی، صحت آثار و ارزش سنجی مجموعه های حدیث، رویکردهای سنتی و جدید در بررسی های مسائل حدیثی، تأثیر و نقش روش شناسی جدید در مطالعات حدیث پرداخته است.

با توجه این که زبان این نشریه ترکی جدید است، کمتر با استقبال کشورهای اسلامی مواجه شده است؛ درست مانند نشریات حدیثی فارسی که در ایران منتشر می شوند. البته مدیریت آن تأکید می کند؛ مقالاتی که به زبان های انگلیسی، عربی و سایر زبان های بین المللی واصل شود، به همان زبان درج می شوند؛ اما به دلیل نداشتن اطلاع رسانی و فقدان ارتباط با پژوهشگران جهان، غیر از یک مقاله عربی، مقاله ای به زبان دیگر در آن چاپ نشده است.

مقالاتی پذیرفته می شوند که پیش تر تدوین شده، ولی به چاپ نرسیده اند. نیز ترجمه مقالات، نقد و بررسی مقالات دیگران، مصاحبه، نقد و بررسی کتاب، ارزیابی مقالات، دست نوشته های تصحیح شده، گزارش گردهمایی ها و کنفرانس ها، گزارش درباره پایان نامه، کتاب های جدید انتشار، گزارش فعالیت های علمی، پژوهشی و دانشگاهی درباره حدیث قبول می شوند. بخش های این مجله را هم مطالب فوق تشکیل می دهند. آقای عطاء الله سهیار، به عنوان صاحب امتیاز، و دکتر ابراهیم هاتیبگلو، به عنوان سردبیر، انتشار آن را از سال ۲۰۰۳ میلادی آغاز کرده و تاکنون شش شماره از آن به چاپ رسیده است. این نشریه، به صورت الکترونیکی هم انتشار می یابد.^۵

۱-۲. شرایط مقالات ارسالی

مدیریت این مجله، چون بسیاری از دیگر مجلات، شرایط ویژه ای برای پذیرش مقالات اعلام کرده است و به مؤلفان توصیه های ویژه ای دارد.

علاقه مندان به پژوهش در زمینه مباحث مزبور می توانند با در نظر داشتن شرایطی که برای مقالات ارسالی ذکر شده، به تدوین مقاله در این مجله اقدام نمایند. حداکثر کلمات برای مقالات تحلیلی ۷۵۰۰ کلمه، برای مقالات نقد و بررسی کتاب ۴۰۰۰ کلمه، معرفی نسخه های خطی و گزارش

4. editor@hadisevi.com یا adone@ hadisevi.com

www. Hadisevi.Com/hakimizhad-e-htm

SÜHA Danismanlık Arastırma Yayincılık

Selami Ali Efendi Cad. No: 24, kat: 2

Uskudar /ISTANBUL /TURKIYA

+ 90 (216) 334 8207

۵. نشانی اینترنتی آن چنین است:

نشانی پستی دفتر مجله نیز بدین شرح است:

همایش‌ها و گردهمایی‌ها ۲۵۰۰ کلمه، معرفی و آثار علمی ۱۵۰۰ کلمه است. چنانچه مقالات به زبان‌های عربی و انگلیسی و زبان‌های بین‌المللی نباشد، تهیه نسخه انگلیسی آنها ضروری است. برای هر مقاله نیز باید چکیده‌ای ارائه شود.

۲- ۱. مدیریت

مصطفی ارتورک^۶، سردبیر این مجله، از چهره‌های علمی و دینی ترکیه است. او مسؤولیت ریاست در هیئت تحریریه این مجله را هم برعهده دارد و عضو هیأت علمی و استادیار دانشگاه قاضی^۷ در کُروم^۸ است. او مدرک دکتری حدیث را از دانشگاه مرمره^۹ در استانبول دریافت کرده و مدتی در مرکز مطالعات اسلامی^{۱۰} استانبول به عنوان پژوهشگر فعالیت کرده است. مدتی نیز در شهرهای لندن و آگزتر^{۱۱} به تحقیق درباره حدیث پرداخته و از سخنرانان دانشکده الهیات دانشگاه مختوم قلی دولت^{۱۲} بوده است. ارتورک آثاری نیز به زبان ترکی جدید درباره حدیث و سنت دارد که در قالب کتاب، مقاله دایرةالمعارفی و مقاله مجله‌ای ارائه شده است. همچنین مقالاتی در چند همایش عرضه کرده است. عناوین برخی از آنها این‌گونه است:

الف. کتاب‌ها

۱. بررسی انتقادی متن حدیث (نمونه‌ای از گزارش‌های درباره غیب و فتن)،^{۱۳} ۲. به سمت پویایی فراگیر سنت نبوی (احداث سنت یک رویکرد از بعد تاریخی)^{۱۴}، ۳. ترجمه خاستگاه‌های فقه محمدی از دیدگاه شاخ (نوشته م.م. اعظمی)^{۱۵}، ۴. مطالعات خاورشناسانه حدیث (ترجمه و گردآوری مقالاتی از جی. اچ. ای. جوینبال)^{۱۶}.

ب. مقالات

مقالاتی که در دایرةالمعارف اسلام^{۱۷} ترکیه چاپ کرده است،^{۱۸} «برخی نظریات پیرامون درباره حدیث

6 . Mustafa Erturk.

7 . Gazi University

8 . Corum.

9 . Marmara University.

10 . Center for Islamic Studies.

11 . Exeter.

12 . Makhtimquli Dawlat University.

13 . Textual Criticism in Hadith: Exemplary Reports on Gaib and Fitna. Ankara, 2005.

14 . Universal Dinamism of the Prophetic Sunnah: Invention of Sunnah, An Approaching form Historical Aspect Ankara, Yayinlari, 2005.

15 . Translated From ' on Shacht Origins of Muhammadan Jurisprudence written by M . M . Azami, Istanbul, 1996.

16 . Orientalistic Hadith Studies (Translated and Collected Articles witten by G . H . A. Joynboll, Ankara, 2001.

17 . Encyclopedia of Islam. گزارشی از این دایرةالمعارف در مجله وقف میراث جاویدان به قلم محمد نوری چاپ شده است.

18 . این دایرةالمعارف توسط سازمان دینی ترکیه (TDV) منتشر شده است. ارتورک مقالات حمزه الکنیانی، حبر و عید، الحسن بن

تاریخی سنت تجدید»، ۳۱۹. «بررسی انتقادی دیدگاه‌هایی درباره محدودیت قرآن»، ۴۲۰. «رویکردها و آثار جونبال درباره حدیث و سنت»، ۲۱. ۵. «دیدگاه‌هایی درباره درمان فقر در سایه توصیه‌های پیامبر اکرم»، ۲۲. ۶ «برخی از مشکلات در عصر حاضر پیرامون درباره اجرای سنت نبوی و رویکرد به سنت‌های جامع فراگیر» ۲۳.

مقالات و نیز مشخصات جامع کتب وی در سایت همین مجله موجود است.

ابراهیم کالن^{۲۴} از دیگر شخصیت‌های فعال در بخش تحریریه این نشریه است. او دکترای خود را در زمینه برنامه علوم انسانی از دانشگاه جورج واشنگتن^{۲۵} دریافت کرده و دارای سابقه تدریس در بخش مطالعات ادیان دانشگاه هولی کراس^{۲۶} دانشکده مری واشنگتن^{۲۷} و جورج واشنگتن است. کتابی با عنوان علم در فلسفه اسلامی در سده‌های اخیر (ملاصدرا و وحدت)^{۲۸} نوشت که بر شهرت او افزود. همچنین مقالاتی درباره موضوعات اسلامی نوشته است که بعضی از آنها عبارت‌اند از: «اسلام و صلح: مقالات ابتدایی منابع صلح در سنت اسلامی»،^{۲۹} «مدرنیته، فرهنگ و سیاست فرهنگ‌زدایی؛ موضوع ترکیه»،^{۳۰} «طلوع خورشید از غرب»، «تأثیر متفکران مسلمان آمریکا بر ترکیه»،^{۳۱} «کتابشناسی مشروح آثار ملاصدرا و شرح مختصری درباره زندگی نامه ملاصدرا»^{۳۲} و «علم در دنیای اسلام».^{۳۳} همچنین مقالات فراوانی در دایرةالمعارف فلسفه،^{۳۴} دایرةالمعارف دین،^{۳۵} فرهنگ اسلام^{۳۶} و فرهنگ فلاسفه مسلمان^{۳۷} نوشت. او کتاب‌های حکمت‌العین فزونی،^{۳۸} نامه‌های یک

﴿ سفیان، حوض الکوتر، هاشم‌بن بصیر، مغلوب، مالک، مقدادبن عمر و متمم را در این دایرةالمعارف نوشت.﴾

- 19 . Some Opinions on a Historical Hadith Called Tajdid Tradition.
- 20 . A Critical Study of the Opinions on the View of the Only Qurarnic Islam.
- 21 . B.H.A Jounboll: His works and His Approaches on Hadith and Sunnah.
- 22 . Some Suggestions Concerning the Solutions of Modern Poverty in the Light of the Prophet Mohammad.
- 23 . Some Problem in a Modern Time of Performing the Nabawi Sunnah and Approaching the UniversalSunnah.
- 24 . Ibrahim kalin.
- 25 . George Wahington University.
- 26 . Holy Cross College.
- 27 . Mary Washington
- 28 . Knowledge in later Islamic Philosophy; Mulla Sadra on the Unity of the Intellect and the Intelligible.
- 29 . Islam and Peace: A Priliminary Surveys on the Sources of Peace in the Islamic Trudition.
- 30 . Modernity, Culture and Politics of Acculturation: The Case of Turkey.
- 31 . The Sun Rising From the West: The Influence of American Islamic Thinkers on Turkey.
- 32 . An Annotated Bibliography of the Works of Mulla Sadra with a Brief Account of His Life.
- 33 . Three Views of Science in the Islamic World.
- 34 . Encyclopedia of Philosophy.
- 35 . Encyclopedia of Religion.
- 36 . The Oxford Dictionary of Islam.
- 37 . Dictionary of Islamic Philosophers.

استاد صوفی،^{۳۹} مفهوم واقعیت و هستی^{۴۰} اثر توشیهیکو ایزوتسو^{۴۱} را ترجمه نموده است. در مجلات و نشریه‌های مختلف نیز به نقد و بررسی کتاب‌های جدیدالانتشار مبادرت دارد. همکاری مشارکت همه جانبه در همایش‌ها و کنفرانس‌های علمی از دیگر فعالیت‌های اوست. وی عضو مرکز مطالعات اسلامی ترکیه،^{۴۲} مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد،^{۴۳} انجمن افتخارات آلفا تتا کاپا^{۴۴} در دانشکده هولی کراس، آکادمی دین آمریکا،^{۴۵} مرکز علم و اسلام کانادا،^{۴۶} آکادمی فلسفه ایران^{۴۷} و نیز، عضو هیأت تحریریه مجله‌های اصول^{۴۸} و فلسفه اسلامی^{۴۹} است. ۵۰ کالین در عرصه پژوهشی جهان مشهور است و تاکنون جوایز ارزنده‌ای دریافت کرده است.

۲. مقالات

برای آشنایی بیشتر با این مجله عناوین و چکیده مقالات هر شماره را می‌آورم. معمولاً در هر شماره چهار تا پنج عنوان مقاله درج شده است. اسامی این مقالات در پاورقی و ترجمه آنها در متن آمده است.

۱- ۲. سال اول، شماره اول

□ «رویکرد اسلام قرآن محور: بررسی انتقادی آن از بعد سنت نبوی و در چارچوب یک واقعیت تاریخی»^{۵۱} اثر مصطفی ارتورک

این مقاله پاسخی است به این پرسش: آیا مشرب قرآن محوری در اسلام نسبت به موقعیت و منزلت سنت نبوی (یعنی اقدامات پیامبر اسلام ﷺ) و در چارچوب یک واقعیت تاریخی، اصولاً ارزش علمی دارد یا خیر؟ در واقع این دیدگاه در گذشته به اشکال مختلف و در جملاتی مانند «قرآن برای ما کافی است» یا «بازگشت به قرآن» تجلی پیدا کرد. هرچند دیدگاه محوریت قرآن یا قرآن محوری یا اسلام قرآن محور به شرایط تاریخی در گذشته تعلق دارد؛ اما در عصر جدید نیز گسترش داشته است.

38 . Hikma al'ayn.

39 . Letters of a Sufi Master.

40 . Shaykh al- Darqawi.

41 . The Concept of Reality and Existence.

42 . Center for Islamic Studies Turkey.

43 . Center for Middle East Studies, Harvard University.

44 . Alpha Theta kappa Honors Society.

45 . American Academy of Religion.

46 . Center for Islam and Science.

47 . Iranian Academy of Philosophy.

48 . Usul Journal.

49 . Journal of Islamic Philosophy.

۵۰. مشخصات کتاب‌شناختی مقالات و کتب و فعالیت‌ها در سایت مجله پژوهش‌های علوم حدیث آمده است.

51 . Saying of the Quranic Islam: A Critical Study of it in Aspect of the Nabawi Sunnah in a Historical Reality.

ظاهراً هدف اصلی این مشرب، ایجاد یک دیدگاه اسلامی مبتنی بر صرفاً متن قرآن است که سنت نبوی را نادیده می‌گیرد. بنابراین، ابتدا باید جایگاه پیامبر اسلام ﷺ و سنت ایشان را در چارچوب یک واقعیت تاریخی بسنجیم. به علاوه، لازم است بررسی شود که آیا ابعاد روش‌شناسی این گفته با منابع آن که نقش ستون‌های اصلی را دارند سازگار است یا خیر؟

□ «پیدایش و شکل‌گیری ایده عمل به احادیثی در باب فضیلت»^{۵۲} نوشته آیشه اسرا سهیار^{۵۳} علم شیوه‌شناسی حدیث مانند سایر علوم گسترش تدریجی داشته است. به ویژه این گسترش تدریجی در موقعیتی صورت گرفته است که امکان درک و پیروی از آن وجود داشته است. وقتی که نظر پژوهشگران مختلف در هر حوزه و ترتیب زمانی آن مشخص می‌شود، سرانجام به تولد و شکل‌گیری آن ایده در روش‌شناسی حدیث برمی‌خوریم. پس از تشخیص فرایند رشد آن ایده می‌توان توضیحات دقیقی راجع به درباره نظریات مختلف عرضه کرد. در این مقاله، نظریات مختلف پژوهشگران حدیث از نخستین دوره تاریخ حدیث تا به حال در این باره که آیا عمل به احادیث ضعیف در باب فضیلت صحیح است یا خیر؟ مورد بررسی قرار گرفته است. افزون بر این، فرایند رشد این ایده به دوره‌های تاریخ احادیث مرتبط شده است. در اصل، تفاوت میان مفاهیم عمل به مضمون حدیث ضعیف و نقل حدیث ضعیف مورد تأکید قرار گرفته است.

□ «تحلیل متنی حدیث خلقت آدم در پندار خداوند»^{۵۴} نوشته حسین قهرمان^{۵۵} نویسنده روایت «خلقت آدم در نگاه خداوند» را بررسی کرده است. این سخن به حدیث سوره^{۵۶} معروف است و جایگاه مهمی در تاریخ اندیشه اسلامی و به ویژه، در عرفان و الهیات اسلامی دارد. شرق‌شناسان به این علت به حدیث سوره علاقه‌مندند که یکی از قراین مورد استفاده آنان در ادعاهایشان به طور کلی درباره اسلام و به طور خاص، درباره حدیث به شمار می‌رود. هرچند این حدیث در مهم‌ترین منابع حدیث وارد شده است، اما برخی دانشمندان دنیای اسلام و غرب ادعا می‌کنند که حدیث سوره خاستگاه یهودی دارد و از تورات به منابع حدیث راه یافته است. این مقاله سعی می‌کند دیدگاه‌های مختلف درباره منشأ این حدیث را جستجو کند. همچنین آن را با رویکردی جدید، تفسیر می‌کند.

□ «تبرک‌جستن از شخص و متعلقات به پیامبر اسلام ﷺ»^{۵۷} نوشته ناری توپالوغلو^{۵۸} برخی صحابه - که به پیامبر ﷺ علاقه وافری داشتند - معتقد بودند که اگر ذره‌ای از متعلقات بدن

52 . The Emergence and Development of the Idea of Practice by Hadith on Virtue.

53 . Ayse Esra Sahyar.

54 . A Contextual Analysis of the Hadith of the Creation of Adam in God's Image.

55 . Huseyin KAHRAMAN

56 . Sura Hadith

57 . Tabarruk by the Prophet' Person and Belongings.

58 . Nari TOPALOGLU

ایشان را داشته باشند در هر دو جهان از آنان بهره‌مند خواهند شد. بنابراین، برخی صحابه حتی رشته‌ای موهای پیامبر را نزد خویش نگه می‌داشتند؛ برخی اشک‌های ایشان را پاک می‌کردند و آن را با عطری می‌آمیختند؛ برخی خون پیامبر را مزه می‌کردند؛ عده‌ای دست‌هایشان را با صورت و بدن پیامبر متبرک می‌کردند؛ برخی آب وضو و استحمام و آب دهان حضرت را به بدن خود می‌زدند؛ عده‌ای نیز اشیایی را که پیامبر آنها را لمس می‌کرد، نزد خود نگاه می‌داشتند. دلیل آن هم احترام به شخص پیامبر و شفاجستن از آنها بود. امروزه، برخی از متعلقات شخص پیامبر به عنوان بقایای متبرک، نگهداری و مورد بازدید قرار می‌گیرد.

□ «شیوه‌شناسی مستشرقین برای تاریخ‌گذاری احادیث»^{۵۹} اثر اذکان خیزر^{۶۰}

شیوه‌هایی که پژوهشگران غرب از اواخر سده نوزدهم برای تاریخ‌گذاری احادیث استفاده می‌کردند، بسیار توسعه‌یافته و مفصل است. با این وجود، اعتبار برخی از آنها بیش از سایر موارد است. در این مقاله، شیوه‌های فوق در چهار روش قرار می‌گیرند: تاریخ‌گذاری حدیث بر مبنای متنی که ایگناگلدزیهر^{۶۱} و ماستون اسپیت آن را به کار می‌بردند، تاریخ‌گذاری احادیث بر مبنای مجموعه‌های حدیث که جوزف شاخت و جی. ای. جوینبال و میشل کوک^{۶۲} آن را به کار می‌بردند و تاریخ‌گذاری بر اسناد و متن که هارالد موتسکی^{۶۳} آن را به کار می‌برد. این شیوه‌ها به تفصیل در این مقاله بررسی شده‌اند.

۲-۲. سال اول، شماره دوم

□ «پیدایش و توسعه شیوه قاعده‌مند حفظ و نگهداری احادیث»^{۶۴} نوشته یاووز اونال^{۶۵}

این مقاله وقایع اجتماعی فرهنگی و روند تحولات و نیز، شکل‌گیری نظام انتقادی و اثباتی حدیث را بررسی می‌کند. علاوه بر این، بعد تاریخی نظام مزبور را -که شامل دو مرحله است- توصیف می‌کند، دلایل بروز اختلاف در روند کاربرد را به تفصیل می‌آورد و بر منابع تلقی‌های گوناگون از این نظام تأکید می‌ورزد.

□ «رویکرد انتقادی به شیوه‌های نقد حدیث در عرصه تجدیدگرایی»^{۶۶} از ابراهیم هاتیبولو^{۶۷}

مقاله حاضر ابتدا سعی می‌کند که برخی مسائل کلیدی نظیر تکذیب و نقد حدیث و نیز تفکر

59 . The Orientalist Methodology of Dating Hadiths.

60 . Ozcan HİDIR

61 . Ignaz Goldziher

62 . Micheal Cook

63 . Harald Motzki

64 . On the Emergence and Development of Systematic preservation of Ahadith.

65 . Yavuz ÜNAL

66 . A Critical Approach to the Methods of Hadith Criticism in the Era of Modernization.

67 . İbrahim HATİBOĞLU

شرق‌شناسان در چارچوب متن رویکرد تجددگرا را تحلیل کند.

همچنین ویژگی‌های اصلی شیوه‌شناسی مدرن در نقد و ارزیابی و رواج تاریخی این روش در دنیای اسلام بررسی می‌گردد. یک بحث این است که محرک اتخاذ نگرش انتقادی نسبت به حدیث در دوران اصطلاحاً شکل‌گیری و نظام‌مندسازی - که ارتباط نزدیکی با یکدیگر دارند - ظاهراً به این علت که تشابهات اساسی میان آنها دیده می‌شود، همان اندیشه غرب است. به علاوه، مسائل مطرح را در مورد خصوصیات عمده اندیشه تجددگرا و شیوه‌ای که آن را از اندیشه کلاسیک و ماندگار حدیث متمایز می‌سازد، بررسی می‌کند. نیز برخی از ضعف‌های تفکر نوگرا را ارزیابی می‌کند و پیشنهادهای در این باره ارائه می‌دهد.

□ «سید حامد اهل بندیرما»^{۶۸} (۱۱۱۱ - ۱۱۷۳ ق) و عقودالذّر فی حدود علم‌الائثر»^{۶۹} نوشته عبدالله آیدینلی^{۷۰}

حامد بن یوسف اهل بندیرما (۱۶۹۹ - ۱۷۵۹م) از پژوهشگران عثمانی است که گفته می‌شود از نوادگان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است. پس از گذراندن نخستین دوره تحصیل در استانبول به سوریه، مصر و حجاز سفر کرد. پس از این سفرها بیش از هشتاد اثر عرضه کرد که تنها پنج عنوان از آنها به جای مانده است. عقودالذّر از جمله آثاری است که به فرهنگ اصطلاحات حدیث می‌پردازد. این اصطلاحات از هجده اثر اخذ شده و به صورت الفبایی درآمده است.

□ «سنجش احادیث مرتبط با قدریه و مرجئه»^{۷۱} نوشته یاوز کوکتاس^{۷۲}

حوادث سیاسی زیادی در جهان اسلام پس از رحلت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رخ داد. به همین دلیل، فرقه‌های زیادی پیدا شدند. این فرقه‌ها برای مشروعیت‌یابی به تفسیر آیات و احادیث به نفع خود می‌پرداختند و یا در صورت ناکافی بودن تفسیرها، احادیث را جعل می‌کردند. پس از آن بود که پژوهشگران حدیث با احتیاط فراوان و سخت‌گیری زیاد، به بررسی احادیث می‌پرداختند. علی‌رغم این تلاش‌ها، ضررهای این قبیل حرکات هنوز کاملاً از بین نرفته است. برخی اهل‌الحديث طرفدار برخی شخصیت‌های فعال در عرصه‌های غیرمتعارف و خاص بوده‌اند. در این مقاله، احادیث مربوط به قدریه و مرجئه و تمام سلسله اسناد آنها بررسی می‌شود. در پایان، به داوری درباره صحت آنها می‌پردازد.

۳-۲. سال دوم، شماره اول

□ «معیارهای صوفیان برای تعیین صحت حدیث: مطالعه‌ای درباره شخصیت اسماعیل حقی

68 . Al- Sayyed Hamid of Bandirma

69 . Al- Sayyed Hamid of Bandirma and His Ukud al- Durar Fi Hudud' ilm al- Athar.

70 . Abaullah AIDINLI

71 . The Evaluating of Hadiths Concerning Qadariyya and Murjia.

72 . Yavuz KOKTAS

تحلیل متن و اطمینان به سلسله، دو موضوع در شیوه‌شناسی حدیث محسوب می‌شوند. آنچه که برای پژوهشگران حدیث با اهمیت محسوب می‌شود، این است که هر حدیث قابل نقل نیست، بلکه اطمینان به سلسله حدیث مهم است.

صوفیان معتقدند صحت حدیث به معیارها و شرایطی غیر از سلسله حدیث بستگی دارد. نقل روایات توسط صوفی‌ها و مجموعه احادیث متعلق به متصوفه صحیح شمرده شده است؛ بدون این که متن آنها تحلیل تفصیلی شود. اسماعیل حقی بورسای (م ۱۳۷۱ق) به این گروه متعلق است. در این مقاله، رویکرد صوفیان به صحت حدیث، به طور کلی رویکرد بورسای، به طور خاص مورد بررسی قرار می‌گیرد.

□ «ساختار اجتماعی و ادبی اسناد: از منظر تاریخ»^{۷۶} نوشته رسپ سنچورک^{۷۷}

این مقاله چگونگی ربط و پیوند ساختار ادبی متن حدیث با ساختار اجتماعی آن مورد توجه قرار می‌گیرد. نویسنده بر این اساس می‌گوید که فرایندهای ادبی و اجتماعی مکمل یکدیگرند و نمی‌توان هر یک از این دو را به نفع دیگری نادیده گرفت. این مقاله نشان می‌دهد ساختارهای ادبی متغیر بر ساختار اجتماعی اسناد تأثیرگذار هستند. همچنین ساختارهای ادبی متغیر را نمی‌توان غیرمتأثر از ساختار اجتماعی اسناد دانست. غالب شیوه‌های زبان‌شناسی، تحلیل ادبی، روایت‌شناسی و تحلیل شبکه اجتماعی به یکدیگر پیوسته‌اند تا درک ما از شبکه عظیم انتقال حدیث که جنبه‌ای متمایز در تمدن اسلامی است ارتقا دهند. ساختار دائماً متغیر، سیال و پویای سلسله نقل حدیث^{۷۸} با دنبال کردن الگوهای ارتباط میان ابعاد ادبی و اجتماعی آن روشن می‌شود.

□ «حدیث درباره خالد بن ولید و نقادی آنها»^{۷۹} نوشته محمد افندیگلو^{۸۰}

صحابه پیامبر در دیدگاه اسلامی از جایگاه عظیمی در عرصه دین برخوردارند؛ چرا که پیامبر آنان را مورد تحسین قرار می‌داد و گاه به جهت خطاهایشان به آنان هشدار می‌داد. همچنین تحت تعلیم و تربیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله قرار داشتند. از این رو، قرآن و حدیث به ارزش و برتری آنان گواهی می‌دهد. پژوهشگران اهل سنت به طور کلی و پژوهشگران علم حدیث به طور خاص بر این باورند که صحابه پیامبر، نسل امین و مورد اعتمادی‌اند. این سخن لزوماً به این معنا نیست که صحابه از گناه و خطا

73 . Ismail Hakki BURSAWI

74 . Safis' Criteria of Determining the Soundness of Hadith: A Study on Ismail Hakki Bursawi.

75 . Seyit AVCI

76 . Social and literary Structure of Isnad: A Historical Perspective.

77 . Recep SENTURK

78 . Hadith Transmission Network

79 . On the Nature of Critiques Levelled at Khalid b. al- walead.

80 . Mehmet Efendioglu

مصون هستند. آنان اگرچه به گناه و خطا دچار می‌شدند، اما سرانجام توبه می‌کردند. برخی فرقه‌ها و افراد متعصب با تکیه بر تعدادی از احادیث جعلی و حکایت‌های دروغین، بعضی اصحاب و گاهی تمامی آنان را مورد انتقاد قرار می‌دادند و حتی آنان را به کفرگویی متهم می‌ساختند. در این مقاله، زندگی و شخصیت یکی از صحابه خوشنام پیامبر به نام خالد بن ولید بررسی شده است. او در دوران حیات خود دستاوردهای عظیمی داشت و در گسترش اسلام نقش مهمی ایفا کرد. پیامبر نیز او را از یک سو تحسین و از سوی دیگر، به خاطر برخی اقداماتش انتقاد نمود. نویسنده ابتدا دوران حیات و نقش او را به تفصیل بحث کرده است و پس از آن، نقل قول‌ها و حکایت‌های مطرح شده در آثار اسلامی را - که گمان می‌رود مبنای انتقادات علیه وی باشد - مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد.

□ «برخی ملاحظات دربارهٔ جملهٔ اختلاف امتی رحمة» به عنوان حدیث معروف^{۸۱} نوشتهٔ هلیل

ابراهیم کوتلای^{۸۲}

این مقاله بحثی است که به عبارت جمله کوتاه و معروف «اختلاف امت من رحمتی بر آنان است» می‌پردازد. این سخن در برخی منابع اسلامی، حدیث صحیح بی‌عیب و نقص معرفی شده است و مسلمانان آن را از فرمایشات پیامبر اکرم ﷺ می‌دانند. این مقاله اثبات می‌کند که این جمله، حدیث نیست و حتی سلسله قابل اطمینان و یا غیرمطمئن را هم نمی‌توان برای آن تعیین کرد. از دیدگاه بسیاری از پژوهشگران حدیث، سلسله اسناد این گفته معتبر نیست؛ اما مفهوم آن از این نظر صحیح به نظر می‌رسد که عقاید و پیشنهادهای محققان اسلامی چنانچه با روح قرآن کریم یا احادیث موثق همگام باشد، رحمتی برای امت اسلامی به شمار می‌رود.

۴-۲. سال دوم، شماره دوم

□ «حدیث و تاریخ: یک قیاس روش‌شناسانه»^{۸۳} نوشتهٔ آیهان تقینس^{۸۴}

شیوه‌شناسی حدیث نقش مهمی در شکل‌گیری علوم اسلامی و به ویژه، در شکل‌گیری تاریخ اسلام داشته باشد. تاریخ اسلام از شیوه‌شناسی حدیث و کاربرد سلسله اسناد در ارزیابی گزارش‌های تاریخی منتفع بوده است. میان حدیث و تاریخ تا به امروز روابط همچنان باقی است. برخی پژوهشگران حدیث سعی می‌کنند از شیوه‌های معاصر تاریخ بهره‌گیرند. از آنجا که میان این دو رشته علمی، تفاوت‌های تاریخی دیده می‌شود و شیوه‌شناسی تاریخ جدید از محیطی که در آن به وجود آمده تأثیر می‌پذیرد، لازم است به برخی مسائل مرتبط با سهیم‌شدن در اصطلاح‌شناسی و شیوه‌شناسی حدیث و شیوه‌شناسی تاریخ اشاره شود.

81 . Some Considerations on the Saying - Knawn as Hadith' Ihtilafu Ummeti Rahmah'.

82 . Halil Ibrahim KUTLAY

83 . Hadith and History: A Methodological Comparison.

84 . Ayhan TEKINES

□ «تصویر تاریخی از مریم مقدس در نخستین آثار تاریخ اسلام»^{۸۵} اثر نعمت‌الله اقین^{۸۶}

نخستین آثار تاریخ اسلام حاوی داستان‌هایی دربارهٔ انبیای الهی و مریم مقدس هستند؛ اما در این آثار یک الگوی قاعده‌مند و دیدگاه منسجم دیده نمی‌شود. بنابراین، تصور می‌رود که اطلاعات موجود همگی مربوط به منافع مختلف هستند. به راحتی می‌توان در مورد داستان حضرت مریم دو حکایت مختلف و بیانگر دو دیدگاه متفاوت ارائه کرد؛ به طور مثال، حضرت مریم در یک داستان از داشتن فرزندی همچون عیسی شادمان است و به خود می‌بالد، اما در داستانی دیگر از داشتن فرزندی بی‌پدر خجل و شرمنده است. می‌توان این‌گونه استدلال نمود که هریک از این حکایت‌ها ذهنیت منبع خود را می‌رسانند. هدف این مقاله تحلیل و بررسی نیم‌رخ تاریخی مریم مقدس در کتاب بدء‌الحق و قصص انبیاء^{۸۷} اثر عمر بن وسیمه الفارسی^{۸۸} (م ۹۰۲م) و تاریخ الرسل و الملوک^{۸۹} محمد بن جریر طبری و تعیین منابع اصلی آنهاست. مهم‌ترین منابع در مورد حضرت مریم، به استثنای قرآن و روایات نبوی، ظاهراً انجیل ژاکوب^{۹۰} است که از جمله آثار جعلی و مشکوک برگرفته از کتب مقدس است. به نظر می‌رسد که نخستین آثار اسلامی مزبور مستقیم یا غیرمستقیم از انجیل ژاکوب نقل قول کرده باشند.

□ «تحلیل انتقادی سند و متن حدیث ثعلب»^{۹۱} نوشتهٔ قدیر پاقسوی^{۹۲}

ثعلب بن حاطب^{۹۳} حضور پیامبر رسید و از ایشان خواست برای بهبود وضعیت معیشت و کسب و کار او دعا کند. اما وقتی دعای پیامبر در حق او مستجاب شد و به ثروت دست یافت، میلی به پرداخت خمس و زکات مالش نداشت. زمانی هم که در صدد پرداخت آن برآمد، پیامبر اکرم ﷺ و امامان بعد از ایشان، آن را رد کردند. این حکایت در میان مسلمان بسیار رایج است و معتقدند که شأن نزول آیه ۷۵ سوره توبه است. به علاوه، امامان جماعت مساجد و مبلغان مذهبی معمولاً از این آیه برای بیداری دینی مردم استفاده می‌کنند. در این مقاله، حدیث ثعلب مورد انتقاد و بررسی قرار می‌گیرد.

□ «تخریج: ابزاری برای مقابله»^{۹۴} نوشتهٔ احمد اورقمز^{۹۵}

تخریج به معنای یافتن منشأ حدیث و آگاهی از صحت آن، روند بسیار مناسبی برای نقد است. به

85 . Historical Portrait of Mary in Early Literature of Islamic History.

86 . Nimetullah AKIN

87 . Bad al-Haq wa qisasaI - Anbia

88 . Umara Wasima al - Farisi

89 . Tarih ar-rusul wa al-Muluk

90 . Gospel of Jacob

91 . Critical Analysis of the Sa'laba Hadith in Sanad and Matn.

92 . Kadir PAKSOY

93 . Sa'Laba b. HATIB

94 . Takhrij: As a Means of Opposition.

95 . Ahmad URKMEZ

همین خاطر، فعال‌ترین شکل مخالفت در مباحثات و استدلال‌ات کادیزادلیس سیواسیس^{۹۶} است که یکی از مهم‌ترین و مشهورترین رخدادهای فکری در تاریخ عثمانی به شمار می‌آید. علی‌بن‌حسن بن صدقه از مؤلفان دارای اصالت سیواسی است که یک اثر تخریبی درباره الطریقه المحمدیه^{۹۷} برگیوی^{۹۸} تهیه کرده است. این اثر مرجع اصلی کادیزادلیس محسوب می‌گردد. این مقاله قصد دارد کتاب مزبور با عنوان ادراک الحقیقه را - که مشتمل بر صدها نقد در مقابله با الطریقه برگیوی است - بررسی می‌کند.

۵-۲. سال سوم، شماره اول

□ «ادعای تأثیر فرهنگ یهود بر احادیث»^{۹۹} نوشته اوزکان حیدر^{۱۰۰}

مشکل می‌توان از نخستین شرق‌شناسان مدعی تأثیر فرهنگ یهود بر احادیث نام برد؛ اما بارتمی دو هربلوت فرانسوی^{۱۰۱} (م ۱۹۶۵م) نخستین مستشرقی بود که اظهار داشت بسیاری از فصول آثار حدیث از جمله کتب السنه^{۱۰۲}، از تلمود^{۱۰۳} گرفته شده‌اند. ایده‌ها و ادعاهای برخی مستشرقین نظیر ای. اسپرینگر، اینگناس گولدرزیه‌ر، ج. وجده^{۱۰۴} و اس. روزنبلات^{۱۰۵} تا اواخر قرن هیجدهم - که به مباحث بسیاری انجامید - مورد حمایت قرار گرفت و استدلال‌ات جدید عده زیادی از مستشرقین آنها را رشد و توسعه داد. در این مقاله سعی بر این است که ادعاها و عوامل آن از منظر محققان اسلامی پژوهشگر سنت‌های یهودیت و مسیحیت، تحلیل شود.

□ «رویکرد نظری به نظام انتقال حدیث مبتنی بر محاسبات احتمال»^{۱۰۶} نوشته

هالیس آیدمیر^{۱۰۷}

در اصطلاح‌شناسی حدیث به اصطلاحاتی مانند ثقه، متقن، عدل، صدوق، متروک، ضعیف و غیره برمی‌خوریم. از هر یک از این اصطلاحات برای تعیین سطح اعتبار راوی سنت‌های نبوی استفاده می‌شود.

96 . Kadizadelis - Sivas

97 . Al - Tariqa al - Muhammadiyya

98 . Birgivi

99 . The Claims of Judaic Culture's Influence on Hadiths.

100 . Ozcan HIDIR

101 . Frenchman Bartlemy d'Herblot

102 . Kutub al - Sitta

103 . Talmud

104 . G . Vajda

105 . S. Rosen Blatt

106 . A Theoretical Approach To the System of Transmission of Hadith Based on Probability Calculations.

107 . Halis AYDEMIR

گروه دیگری از اصطلاحات مانند صحیح، حسن و ضعیف هم هستند که وقتی به سنت‌ها نسبت داده می‌شوند، میزان درستی آن سنت را نشان می‌دهند. پژوهشگرانی که سنت‌های نبوی را مطالعه می‌کنند، در بررسی آنها استحکام و ثبات اخلاقی راویان را به طور کلی و تمامی سلسله اسناد متفاوت نقل یک سنت را مورد توجه قرار می‌دهند. آنان سنت‌ها را بر اساس عواملی که این دو معیار را متحمل تر می‌سازد می‌سنجند. در این مقاله، الگویی برای تعیین ارزش‌های عددی گروه‌های راویان و احکام سنت‌های نبوی توصیه می‌شود.

□ «رویکردهای تلقی حدیث در ترکیه: موضوع احمد داوودغلو^{۱۰۸} و تفسیر او دربارهٔ جامع الصحیح مسلم»^{۱۰۹} نوشته اردینک آهاتلی^{۱۱۰}

اثر حجیم تفسیر به قلم ترکی احمد داوودغلو - که تفسیری بر جامع الصحیح مسلم است - در دورهٔ حکومت جمهوری خواهان تدوین شده است. در این مقاله، ابتدا حیات و آثار داوودغلو معرفی شده است و پس از آن به شیوه آثار کلاسیک به کار برده شده در این تفسیر و موفقیتش در برگردان احادیث از عربی، به ترکی پرداخته شده است.

□ «دربارهٔ حکایت پیش‌نمازی زنان بر مردان و ارزش ارجاعی آن»^{۱۱۱} نوشتهٔ مصطفی ارتورک طبقات الکبری از ابن سعد و برخی دیگر از منابع اسلامی، گزارش داده که یکی از زنان انصار به نام ام‌ورقه بنت عبدالله - که در قرآن بسیار با تجربه بود - به دستور پیامبر ﷺ پیش نمازی اهل خانه‌اش، چه زنان و چه مردان را بر عهده می‌گیرد. نقل شده است که پیامبر اکرم ﷺ برای او مؤذنی تعیین فرمود. این حکایت را برخی پژوهشگران مسلمان بدون توجه به اسناد آن، صحیح خوانده‌اند. هدف آنان از این کار، تأیید دیدگاه خودشان در زمینهٔ پیش‌نمازی زنان بر مردان بوده است. مقاله بر این بحث تأکید دارد که آیا می‌توان حکایت مزبور را با توجه به اسناد آن، به عنوان مرجع پذیرفت؟ اگر در اسناد این گزارش دقت کنیم، مطمئناً استنباط ما این خواهد بود که حکایت ام‌ورقه را نمی‌توان مبنای معتبری در تصمیم‌گیری دربارهٔ امکان امامت زنان بر سایر زنان و مردان در نماز دانست.

□ «میکروب به عنوان نوعی جن: نقد و تفسیر یک حدیث»^{۱۱۲} نوشتهٔ آدم دولق^{۱۱۳}

در برخی احادیث نقل شده از پیامبر اکرم آورده‌اند که ایجاد مزاحمت برای جن‌ها عامل بیماری عفونی است. برخی محققان نظیر محمدرشیدرضا و محمد غزالی در تفسیرهای خود آورده‌اند که

108 . Ahmed DAVODUGLU

109 . Approaches of Understanding Hadith in Turkey: The Example of Ahmad Davudoghlu and His Commentary on Jami' al- Sahih of Muslim.

110 . Erdinc AHATLI

111 . On a Report that Women's Leading Men in Prayer and its Value of Reference.

112 . Are the Microbes a Sort of Genies: Criticism of on Interpretation of a Hadith.

113 . Adem DOLEK

میکروب‌ها نوعی جن‌اند. اما بر اساس اطلاعاتی که علم میکروبیولوژی نشان می‌دهد، این عقیده صحیح نیست. این مقاله به شیوه‌ای مجازی، حدیث مربوطه را تشریح می‌کند.

۶-۲. سال سوم، شماره دوم

□ «ضریب اطمینان عمر بن عبدالله بن عروه: کاربرد نظریه نقل حدیث بر مبنای محاسبات احتمال»^{۱۱۴} نوشته هالیس آیدمیر^{۱۱۵}

این مقاله به استفاده از نظریه نظام حدیث نقل در مورد راویان بر مبنای محاسبات احتمالی می‌پردازد. راوی - که به منظور رفع ناشناسی، به نسل دوم پیروان صحابه پیامبر نسبت شده است - عمر بن عبدالله بن عروه بن زبیر است. ضریب اطمینان مبتنی بر راویان نامعلوم را می‌توان با بررسی تمامی گزارش‌ها و سلسله‌های روایی ترسیم شده توسط راوی نامعلوم محاسبه کرده، در پایان مقاله، درجه کلمات جرح و تعدیل مورد استفاده منتقدان حدیث در مورد راوی نامعلوم و ضریب راوی که بر پایه نظریه نظام نقل حدیث قرار داد، بر اساس محاسبات احتمال مقایسه می‌شود.

□ «شیوه‌های نقد حدیث: خودانعطافی در پژوهش حدیث»^{۱۱۶} نوشته رسپ سنتورک

مقاله حاضر بررسی توصیف روایت حدیث به عنوان خودانعطافی‌ای است که کاملاً در سبک‌های فراروایی انعکاس می‌یابد؛ سبک‌هایی که حول و حوش حکایت‌های حدیثی تکامل یافته است. در میان این فراروایی‌ها، شیوه‌شناسی حدیث (اصول الحدیث)، شیوه‌شناسی حقوق اسلامی (اصول الفقه)، تفاسیر مجموعه‌های حدیث و ادبیات فرهنگ زندگی نامه‌ای (رجال، طبقات و تاریخ) جای دارند. مشخصه متمایز هر کدام از این سبک‌های فراروایی، تأکید اساسی و مشخص بر یکی از ابعاد خاص حدیث است. شیوه‌شناسی حدیث بر روی سلسله‌ها و انواع داستان‌سرایی و حکایت، شیوه‌شناسی حقوق بر تفسیر حقوقی حدیث، و ادبیات فرهنگ زندگی نامه‌ای بر راویان و شبکه‌های آنان انعکاس می‌یابد. این مقاله نوپاترین جنبه‌های این قبیل سبک‌های فراروایی را تحلیل مقایسه‌ای می‌کند.

□ «بررسی و نقد ساخت در مورد زندگانی و شخصیت و آثار امام شافعی»^{۱۱۷} نوشته عشاق

امین آقتپ^{۱۱۸}

آثار و زندگی و شخصیت امام شافعی، به قلم جوزف ساخت را در مقایسه با کتاب‌های شخص شافعی ارزیابی و بررسی می‌کند. در این مقاله کوشش شده است تا میزان درستی و انطباق مطالب

114 . The Reliability Coefficient of the Theory of System of Transmission of Hadith Based on Probability Calculation.

115 . Halis AYDMIR

116 . Critical Methods on Hadith: Self - Reflexibility in Hadith Scholarship.

117 . Examination and Critique of Schacht and His Article on Shafii's life and Personality.

118 . Ishak Emin AKTEPE

ساخت مشخص شود. در نتیجه، مشخص می‌شود که برخی ادعاهای ساخت حقیقت ندارند. در ارزیابی او نیز گاهی اشتباهاتی رسوخ کرده است. با این حال، این واقعیت را هم نمی‌توان انکار کرد که ابعاد این مقاله نیز محصول تلاش علمی بسیار ارزشمندی است که قدرت و هوش علمی ساخت آن را به وجود آورده است.

□ «مطالعه‌ای دربارهٔ حدیث "من تشبه بقوم فهو منهم" نوشتهٔ میرزا توقینار^{۱۱۹}

ابوداود نقل کرده که پیامبر فرمود: هر کس به قومی شباهت داشته باشد، از آنان است. اما او حدیث را ناکامل و خارج از متن نقل کرده است. این حرکت باعث شده که حدیث سوء تفسیر شود. به موجب گفتهٔ وی، شخص مسلم که به جامعهٔ اسلامی تعلق دارد، به لحاظ تشابه به سایر جوامع، باید به همان جوامع تعلق می‌داشت. هدف این بررسی شکل‌دادن متن و مفهوم این حدیث است. برای نتیجه‌گیری، متن حدیث در منابع مختلف حدیث و راویان آن مورد بررسی و کاوش قرار گرفته‌اند.

□ «قواعد اساسی آموزشی در زمینهٔ محیط زیست در سایهٔ سنت»^{۱۲۰} نوشتهٔ یونس مسیت^{۱۲۱}

آموزش در زمینهٔ محیط زیست می‌تواند راهکار بلندمدتی برای رفع مشکل آلودگی هوا به عنوان تراژدی انسان باشد. لازم است انسان را موجود زنده‌ای بدانیم که از محیط کاملاً مراقبت به عمل می‌آورد، او را وادار سازیم صدماتی را که وارد آورده است جبران سازد؛ نسبت به محیط حساس باشد، از آن مطلع باشد و در نهایت، نگرش پسندیده‌ای نسبت به آن داشته باشد. بدیهی است که آموزه‌های پیامبر اسلام ﷺ دربارهٔ آموزش محیط زیست را می‌توان به خوبی مورد توجه دوباره قرار داد. با این حال، او با کلام و عمل خود توانست مسلمانان را نسبت به محیط‌های زیست حساس نماید و برقراری ارتباط با محیط را به آنان بیاموزد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

119 . Mirza TOKPINAR

120 . The Essential Rules of the Education on the Environment in the light of the Sunnah.

121 . Yunus MACIT